Minister Finansów

Warszawa, 12 listopada 2024 roku

Sprawa: Oświadczenie złożone przez senatorów Annę Górską i Magdalenę Biejat podczas 19. posiedzenia Senatu RP
Znak sprawy: ST8.054.6.2024
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pani
Małgorzata Kidawa - Błońska
Marszałek Senatu RP

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na pismo z dnia 9 października 2024 r. nr BPS/043-19-440/24 przekazujące w załączeniu - z prośbą o zajęcie stanowiska - wspólne oświadczenie złożone przez senatorów Annę Górską i Magdalenę Biejat podczas 19. posiedzenia Senatu RP w dniu 3 października 2024 r., uprzejmie informuję.

System finansowania zadań oświatowych, realizowanych jako zadania własne jednostek samorządu terytorialnego, określony został w ustawie z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych. Zgodnie z przepisem art. 3 ust. 2 wymienionej ustawy, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

W dotychczasowym systemie finansowania samorządów terytorialnych jednym z dochodów była część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego, obok dotacji celowych z budżetu państwa i dochodów własnych. Kwoty części oświatowej subwencji ogólnej nie można wprost odnosić do zadań oświatowych nałożonych na jednostki samorządu terytorialnego. Źródłem finansowania zadań własnych z zakresu oświaty i wychowania są bowiem łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego.

tel.: +48 22 694 55 55
fax: +48 22 694 36 84
gov.pl/finanse
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

W nowej ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego[1] kwota potrzeb oświatowych, która zastąpiła dotychczasową część oświatową subwencji ogólnej, określona została w zbliżony sposób do części oświatowej subwencji ogólnej. Podstawą ustalenia potrzeb oświatowych na dany rok budżetowy jest kwota z roku poprzedniego, z uwzględnieniem zmiany zakresu realizowanych zadań oświatowych, z wyłączeniem zadań związanych z dowozem dzieci, uczniów, słuchaczy i wychowanków określonych jednostek systemu oświaty oraz zadań związanych z funkcjonowaniem branżowych centrów umiejętności niewchodzących w skład ogólnopolskiej sieci branżowych centrów umiejętności[2].

W odróżnieniu od obecnych rozwiązań potrzeby oświatowe zwiększono o:

- równowartość kwoty dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego (zamiana formy finansowania zadań w zakresie wychowania przedszkolnego z dotacji celowych z budżetu państwa na dochody własne) – propozycja ta uelastyczni sposób wykorzystania środków przez jednostki samorządu terytorialnego wskutek odejścia od transferu dotacyjnego na rzecz dochodów własnych ustalanych w tej samej wysokości,
- skutki podwyżek średnich wynagrodzeń nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego – obecnie przy ustalaniu części oświatowej subwencji ogólnej uwzględniane są wyłącznie skutki podwyżek wynagrodzeń nauczycieli szkół i placówek prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Na podstawie nowej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określać będzie, w drodze rozporządzenia, sposób podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego. Kryteria tego podziału określone zostały w ustawie i uwzględniają pełny zakres zadań z zakresu oświaty i wychowania realizowanych przez samorządy, w tym także zadania, o których wspomniano w oświadczeniu, tj. dotyczące prowadzenia zajęć dla uczniów:

- wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy,
- należących do mniejszości narodowej, mniejszości etnicznej lub społeczności posługującej się językiem regionalnym,
- oddziałów sportowych i oddziałów mistrzostwa sportowego.

Kwota potrzeb oświatowych określona została z uwzględnieniem szkół i placówek niesamorządowych (publicznych i niepublicznych).
Sposób podziału potrzeb oświatowych na 2025 r. (w formie projektu rozporządzenia Ministra Edukacji w sprawie sposobu podziału łącznej kwoty potrzeb oświatowych jednostek samorządu terytorialnego w roku 2025) został dołączony do projektu ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego skierowanego do Sejmu RP (druk nr 622).
Należy przy tym pamiętać, że kwoty potrzeb oświatowych stanowią jeden z elementów nowego systemu finansowania jednostek samorządu terytorialnego, służących do ustalenia dochodów tych samorządów.

Kwestie dotyczące edukacji są traktowane przez obecny Rząd priorytetowo. Potwierdzeniem tego jest znaczący wzrost w 2024 r. środków przekazywanych w ramach części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu. Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego zaplanowana

[1] Ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1572).
[2] Art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o jednostkach samorządu terytorialnego.

w ustawie budżetowej na rok 2024 wynosi 87 983 850 tys. zł i jest o 23 551 135 tys. zł wyższa od kwoty części oświatowej subwencji ogólnej określonej w ustawie budżetowej na rok 2023, tj. o 36,6%. Udział kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na 2024 r. w odniesieniu do prognozy PKB na 2024 rok wynosi 2,33% (w 2022 r. było to zaledwie 1,82%, a w 2023 r. - 1,87%). Należy też zauważyć, że wskaźnik wysokości potrzeb oświatowych planowanych w 2025 r. (z uwzględnieniem podwyżki średnich wynagrodzeń nauczycieli o 5%) w odniesieniu do prognozy PKB na 2025 rok kształtować się ma na jeszcze wyższym poziomie – 2,61%.

W nawiązaniu do zawartego w oświadczeniu pytania dotyczącego uwzględnia w systemie finansowania samorządów terytorialnych potrzeb rozwojowych gmin i powiatów, pragnę wyjaśnić, że nowa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego zawiera rozwiązania, które przyczynią się do rozwoju samorządu terytorialnego. Po pierwsze przewiduje się zwiększenie dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych, zaś subwencja z budżetu państwa będzie mieć charakter uzupełniający. O przeznaczeniu tych dochodów, w tym na przedsięwzięcia rozwojowe, decydować będą organy jednostek samorządu terytorialnego. Po drugie nowa ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego zawiera przepisy określające wielkość potrzeb rozwojowych dla danej kategorii samorządów i zasady ich obliczania dla poszczególnych jednostek. Ustalona dla każdej kategorii jednostek samorządu terytorialnego kwota potrzeb rozwojowych, dzielona będzie nie tylko z uwzględnieniem liczby mieszkańców, lecz także wydatków majątkowych tych jednostek.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące wsparcia finansowego w bieżącym roku jednostek samorządu terytorialnego ponownie należy podkreślić, iż zgodnie z wcześniejszymi deklaracjami Rządu RP jednostki samorządu terytorialnego otrzymają w 2024 roku dodatkowe dochody w celu wsparcia realizacji zadań, w łącznej wysokości 10 000 000 tys. zł. Dodatkowe dochody, w wysokości 8.216.794.889 zł, jednostki samorządu terytorialnego otrzymają z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych. Kwota powyższa zostanie rozdzielona między gminy, powiaty i województwa proporcjonalnie do wysokości udziału kwoty dochodów na rok 2024 z tytułu udziału we wpływach z podatku PIT gmin, powiatów i województww łącznej kwocie dochodów wszystkich jednostek samorządu terytorialnego z tego tytułu w 2024 roku (ustalonych z uwzględnieniem kwot wynikających z korekty PIT za 2022 r.). Natomiast kwota 1.783.205.111 zł zostanie przekazana do samorządów w formie uzupełnienia subwencji ogólnej.

Szczegółowe zasady podziału dodatkowych środków zawiera projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024 (druk sejmowy nr 755).

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Hanna Majszczyk

podsekretarz stanu